

УДК 336.71

Святенко Сергій Володимирович

*старший викладач кафедри фінансів,
суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку
ДВНЗ «Криворізький національний університет»*

Ухова Ірина Михайлівна

*студентка
ДВНЗ «Криворізький національний університет»*

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

***Анотація.** У даній статті узагальнено авторські підходи інтерпретації поняття «фінансові результати комерційного банку». На основі огляду публікацій у фахових джерелах та підручниках, сформовано 10 основних рис, що уточнюють та доповнюють характеристику «фінансових результатів комерційного банку». Також, розкрито сутність понять «доходи банку» та «витрати банку», надано перелік основних банківських доходів та витрат. Сформовано бачення, що фінансові результати комерційного банку можуть приймати позитивне, негативне та нульове значення та бути вираженими у вигляді позитивного результату (прибутку), негативного результату (збитку) або нульового результату відповідно.*

***Ключові слова:** фінансові результати комерційного банку, доходи комерційного банку, витрати комерційного банку, прибуток комерційного банку, збиток комерційного банку.*

Постановка проблеми. Фінансові результати надають всебічну характеристику функціонування банку, чим формують уявлення щодо шляхів та методів удосконалення діяльності. Без чіткого усвідомлення економічного значення та сутності «фінансових результатів комерційного банку», складу його формуючих елементів неможливо приймати управлінські рішення, що будуть інформативними, економічно доцільними, ефективними та результативними для банківської установи в майбутньому. З цього випливає, що науковий пошук сутності поняття «фінансових результатів комерційного банку» на теоретичному рівні є питанням актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Коло питань щодо складу та сутності «фінансових результатів комерційного банку» знайшли відображення у багатьох експертів з банківської діяльності як опосередковано в системі управління банком, так і цілеспрямовано у формі окремих ґрунтових робіт з поданої тематики. Найбільший вклад у розбудові теоретичного підґрунтя для вивчення фінансових результатів здійснили наступні вчені: О. А. Криклій, Н. Г. Маслак, Л. О. Гаряга, А. А. Кушнарьова, Т. О. Журавльова, О. В. Ткач та ін. Попри наявність численних авторських підходів та різносторонніх бачень, комплексна характеристика «фінансових результатів комерційного банку» надана не в повній мірі, що і визначає подальше наукове дослідження.

Формування цілей статті. Мета статті полягає у формуванні теоретичного огляду підходів сутності поняття «фінансові результати комерційного банку», на основі якого надати, уточнити його загальну характеристику.

Виклад основного матеріалу дослідження. Актуальність наукових досліджень з теми «фінансові результати комерційного банку» прослідковується і в тому, що кількість публікування матеріалів з даного

питання на «GoogleАкадемія» (рис. 1) за період з 2010 р. по 2020 р. постійно зростає (з 2110 шт. у 2010 р. до 4590 штук у 2020 р.).

Рис. 1. Кількість опублікованих праць з ключовим словосполученням «фінансові результати комерційного банку» за останні 10 р.

Джерело: створено на основі даних [1]

Однак, проаналізувавши за окреслений період найбільш цитовані на даній платформі публікації, сформовано бачення, що тлумачення науковців доповнюють одне одного, але загалом у авторів не сформовано на їх основі загальна теоретична характеристика категорії. Поняття «фінансові результати комерційного банку» має різні трактування в залежності від джерел, що беруться до уваги (табл. 1).

Розкриваючи сутність категорії «фінансові результати комерційного банку», більша частина науковців приділяє увагу тому, що під фінансовими результатами слід розуміти порівняння доходів та витрат банку, що виражається в кінцевому вигляді у величині прибутку (збитку). Автори зазначають, що отриманий в кінцевому вираженні результат призводить до зміни капіталу у звітному періоді та обов'язково визначається у грошовій формі.

Дослідження сутності поняття «фінансові результати комерційного банку» шляхом аналізу авторських визначень з наукових джерел

Автор(и)	Визначення
Ю. М. Осадчук, М. А. Вандоляк [1]	це прибуток або збиток, який отримує господарюючий суб'єкт внаслідок своєї діяльності.
Л. О. Гаряга [3]	це економічний підсумок діяльності банківської установи, який виражається у вартісній (грошовій) формі.
А. А. Аветисян [4]	порівняння доходів і витрат, отриманих комерційним банком за звітний період, що дозволяє виявити кінцевий фінансовий результат діяльності - прибуток або збиток.
Т. О. Журавльова, О. В. Ткач [5]	- кінцевий підсумок господарської діяльності; - різниця між доходами та витратами; - результативність (прибуток або збиток).
С. Д. Лучик, Х. Д. Ткачук, А. А. Шведик [6]	це прибуток чи збиток, що утворюється як різниця між доходами і витратами, і призводить до збільшення чи зменшення капіталу в результаті фінансово-господарської діяльності банку.

Джерело: згруповано відповідно до опрацьованої літератури

На основі аналізу наукових публікацій, нами узагальнено риси даної категорії, що визначимо наступним чином:

1. Фінансові результати комерційного банку – це кінцевий економічний підсумок діяльності комерційного банку;
2. Фінансові результати комерційного банку завжди виражені у грошовій формі;
3. Фінансові результати комерційного банку визначаються як різниця між доходами та витратами банку. Якщо підсумок дії має позитивне значення, такий фінансовий результат називається прибутком, а якщо значення є негативним, даний результат визначаємо як збиток. У разі, якщо значення дорівнює нулю, класифікуємо даний результат як нульовий;
4. Фінансові результати комерційного банку концентрують в собі результати різних пасивних та активних операцій, здійснених банком;
5. Фінансові результати комерційного банку відображають вплив усіх чинників, що мають вплив на діяльність та стан банку;

6. Фінансові результати комерційного банку призводять до зміни (збільшення, зменшення) капіталу банку;

7. Фінансові результати комерційного банку - це різниця між загальною вартістю майна та сумою зобов'язань та додаткових внесків власників за звітний період;

8. Фінансові результати комерційного банку утворюється внаслідок руху грошових потоків, що характеризують доходи і витрати банку;

9. Фінансові результати комерційного банку є індикатором і критерієм успішності функціонування комерційного банку;

10. Фінансові результати комерційного банку відображають суму результатів, отриманих внаслідок 3-х видів діяльності банку: операційної діяльності банку, фінансової діяльності банку, інвестиційної діяльності банку.

Кількісну сторону фінансових результатів діяльності банків висловлюють показники доходів і витрат. Вони є основою та підставою для визначення фінансових результатів діяльності банку [7]. Сформуємо визначення понять «доходи» та «витрати», проілюструємо склад доходів (витрат) банку та видів фінансових результатів банку на рис. 2.

На рис. 2 відображено, що сума доходів за вирахуванням суми витрат банку може формувати три значення (позитивне, нульове та негативне), що можна визначати як прибуток, нульовий результат або збиток. Деякі автори, не визначають в окрему категорію «нульовий результат», оскільки даний варіант є вкрай рідким та унікальним. Однак, теоретично даний варіант є можливим. Інші науковці, навпаки, вважають, що нульове значення потрібно відносити до негативного фінансового результату, оскільки в аналізованому періоді така діяльність, що в загальному вигляді дорівнює значенню «0», не принесла банку позитивних дій. Притримуємося думки, що все ж таки потрібно виділяти нульовий результат як окремий результат

банку, а не відносити його до негативного фінансового результату банку у разі його отримання.

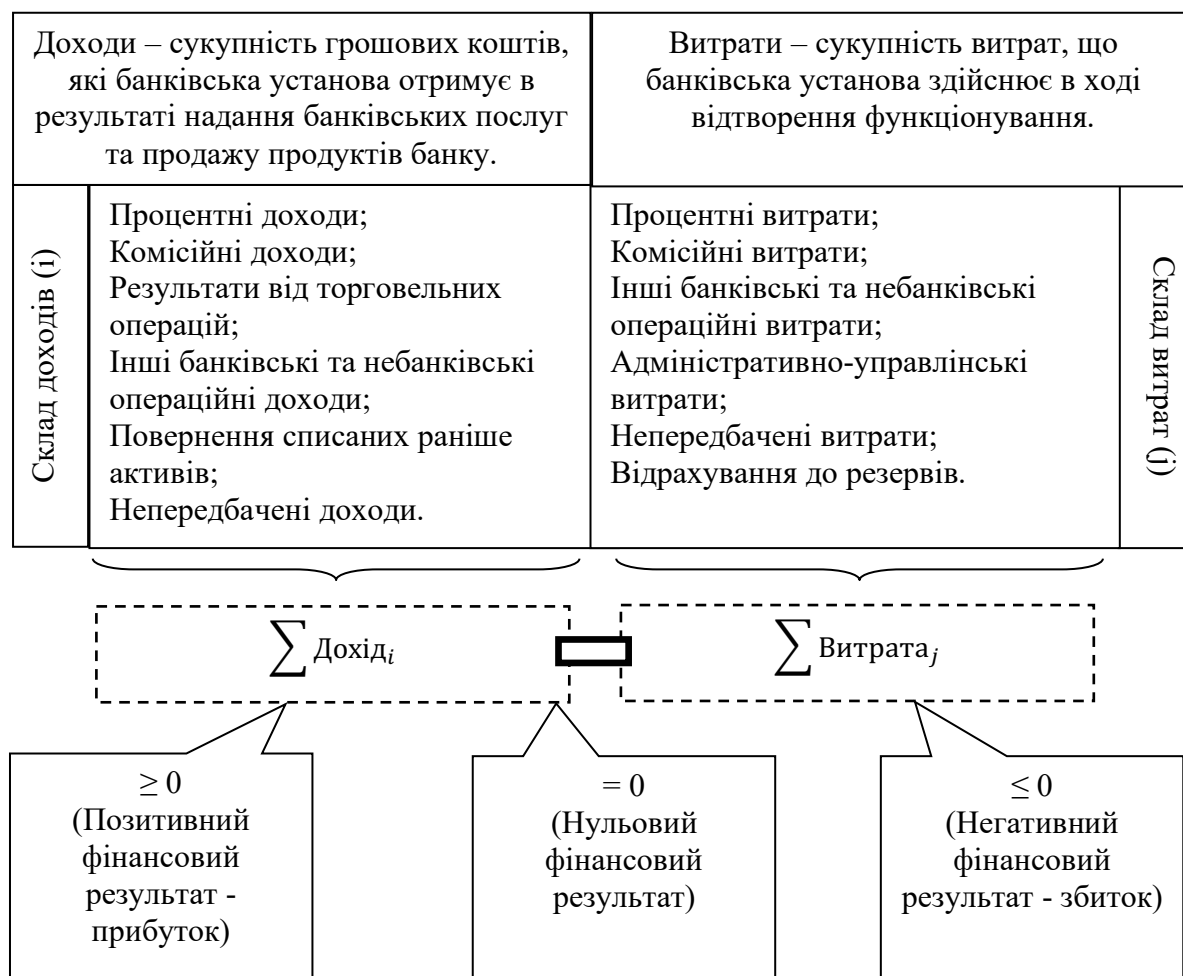

Рис. 2. Схематична ілюстрація складу доходів, витрат та видів фінансових результатів комерційного банку

Джерело: створено на основі даних [8]

Висновок. В ході здійснення дослідження теоретичних аспектів «фінансових результатів комерційного банку» було виявлено, що кожен дослідник дещо по-різному підходить до трактування даного поняття. Це допомагає сформуванню суттєві характеристики «фінансових результатів комерційного банку», основними з яких є те, що вони є кінцевим результатом діяльності та індикатором ефективності (неефективності) управління банком; мають вплив на зміну капіталу у звітному періоді та є результатом всіх видів діяльності банку та ін. Формування фінансових

результатів здійснюється під впливом двох основних складових: доходів та витрат. Враховуючи вищезазначене, фінансовий результат комерційного банку – це результат, що отримано внаслідок порівняння доходів та витрат у звітному періоді.

Література

1. Кількість опублікованих праць з ключовим словосполученням «фінансові результати комерційного банку» за останні 10 р. *GoogleАкадемія*. URL: <https://scholar.google.ru/schhp?hl=ru> (дата звернення: 15.10.2021).
2. Осадчук Ю. М., Вандоляк М. А. Формування та управління фінансовими результатами комерційного банку. *Науковий журнал ІІ*. 2017. С. 197.
3. Гаряга Л. О. Удосконалення управління фінансовим результатом банку. *Modern Economics*. 2017. № 4. С. 23-34.
4. Аветисян А. А. Анализ финансовых результатов деятельности коммерческого банка. *Электронный периодический рецензируемый научный журнал «SCI-ARTICLE. RU»*. 2016. Выпуск 34. С. 81.
5. Журавльова Т. О., Ткач О. В., Журавлева Т. А. Система управління фінансовими результатами банку (на прикладі ПАТ «Ощадбанк»). *Фінансування, інвестування та кредитування в Україні: проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці*: зб. наук. праць. Дніпро : ДДАЕУ, 2018. С. 53-55.
6. Лучик С. Д., Ткачук Х. Д., Шведик А. А. Кредитні і депозитні операції банків: вплив на фінансові результати. *Вісник ЧТЕІ*. 2019. №3-4. С. 213-228.
7. Машталір С., Білик О. І. Банківський сектор України: аналіз за 5 років, заходи щодо вдосконалення фінансових результатів банків. *77-ма Студентська науково-технічна конференція. Секція «Публічне*

*управління та адміністрування»: зб. тез доповідей. Львів :
Видавництво Львівської політехніки, 2019. С. 33-35.*

8. Облік у банках : текст лекцій для студентів денної та заочної форми навчання економічних спеціальностей / уклад. Н. М. Побережна, А. С. Колесніченко. Харків : НТУ «ХПІ», 2014. 108 с.